

*És nem véletlen az se,
hogy az egyház épp ide,
a tél küszöbére, az
elmúlás kezdetére
helyezte – s egymás
mellé – mindenszentek
és halottak napját,
ünnepét.*

*Tette ezt nyilván ama
nagyszerű ellentmondás
jegyében, melynek a
halál csak látszata,
tartalma azonban az élet,
s tegyük hozzá, a szó
legigazibb, legemberibb,
tehát leginkább szellemi
értelmében – élet.*

*Halottaink szeretete
elsőrendűen az élet
iskolája.*

*Igaz, nem az élet
mechanikus
folyamatainak,
amelyeknek a nagy
természet
engedelmeskedik, hanem
annak a másiknak, mely
teremtő
ellentmondásként épp a
tél küszöbén kezd új
munkába, fokozott
kedvvel és lelkesedéssel.
A külső kép: a
hervadásé, a halálé és a
menekülésé.*

*Egyedül az ember
függeszti szemét a
mindenség lankadatlanul
működő csillagaira, a
távoli és nagy egészre, s
azon is túlra...*

(Pilinszky János)

XXIII. évfolyam 11. szám 2016. november

A Koinónia régebbi számai elérhetők: www.faragoferenc.webnode.hu

Bulányi Gy.: A tékozló fiú	3271
Farkas I.: Rajtatok fordul	3274
Csepregi A.: Erőszakmentes ellenállás	3276
Hollai K. Egyházi rend...	3277
Gromon A.: A násznéptől a...	3280
Drip.: Körtékönyvajánló	3286
Barcza B.: Az emberhalász...(8.)	3287
Garay A.: Etűdök	3290
Döry I.: A megoldás	3292
Demeczky J.: A cenzúrázott Szentírás	3293
Papp F.: A hagyományos miserítus	3294
Bulányi Gy.: Egyházrend	3298
Drip.: Kert napló	3302
Gyombolai M.: Újra küldesz...	3303

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családkért, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»

Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY

A TÉKOZLÓ FIÚ

A mai hosszú evangéliumi szakasznak hat szereplője van. Még egy hetediket is találunk: a példabeszéd mai és itteni hallgatóságát, a jelenlevőket, törökbálintiakat és máshonnan jövőket. Ha mise után megint bejönnének a plébániára, megismernék az övéket: szólhatnak mind a hatról. Elmondhatják mindegyikről, hogy mit gondolnak – a hatodik szereplő magam volnék.

Az első szerep – Jézusé, aki szóba áll a vámosokkal és bűnösökkel, sőt még eszik is velük. Még többet is tesz: elmondja ezt a példabeszédet, hogy választ adjon az őt érő kritikára. Majd a végén megpróbáljuk értékelni kritikáját, s főleg azt, hogy tudjuk-e, kire irányul. Magam is, s ha tetszik, akkor ti is.

A második szerep helyén az írástudókat találjuk. Izrael vallási elitjét, a farizeusokét, akik mint írástudó emberek, adnak magukra, s nem állnak szóba vámosokkal és bűnösökkel, s még kevésbé engedik be őket a házukba. Nem hívják őket vacsorára, mint Jézust, akiről egyébként megvan a véleményük. Jézus nekik nem Jézus, ő számukra csak: *ez szóba áll velük*. Mint a magunkfajtaéknak, akik számára a már leszerepeltek és utódaik szintén csak *ezek*. Az írástudók templomba és zsinagógákba járnak. Ők a törvénytéljesítők, akik szombaton nem dolgoznak, nem sétálnak a vetés között, és nem tépnek ott kalászt. Mondom: ők a vallásosak, az igazak, akik nem keverednek a korpa közé. Hasonlítanak reánk, s mi reájuk? Nem tudom, ezt döntsük el majd később magunk. Jézus óvakodott tőlük. Senkit se fogadott közülük tanítványai közé. Csak az alja népből valókat. Csak halászokat és vámosokat. És a bűnösök között – nem mondom meg, minők között – támadt Mária Magdolnát kultiválta annyira, hogy az evangéliumokban csak Péter neve fordul elő többet, mint az ő neve. Jézus számára ők a rangos személyek: a halász Péter s a nem mondom meg a valaha minő foglalkozású Magdolna, aki csókolgathatta lábát, *mert nagyon szeretett*.

A harmadik szereplő, a tékozló – bűnös a javából; a kisebbik fiú, aki céda nőkre költi örökségét, s a végén nyomorba jut, s aki végső ínségében elhatározza, hogy hazamegy. Haza, mert talán az apja befogadja béresei közé, s akkor legalább majd nem éheznek. Ez a maga hibája, bűne, abszolút alávaló linksége következtében hajléktalanná lett fiú a Jézusnak optimálisan tetsző szöveget mondja: *Vékeztem ellened. Nem vagyok méltó ara, hogy fiadnak nevezd. Fogadj a béreseid közé!* – Így kell beszélni, ha valaki Jézusnál vinni akarja valamire.

A negyedik szereplő az apa, aki Jézus szándékai szerint alighanem Jézusnak, magának, az istenképét alakítja. Hát ez az atya valóban olyan jó, amilyenek Jézus is, mi is, csak képzelhetjük az Istent. Már messziről meglátja a hazatérőt. Megesik rajta a szíve. Eléje siet. Nyakába borul. Szinte-szinte el sem mondhatja a tékozló gyerek a maga szövegét. Már hozatja is a szolgálkával a legdrágább ruhát. Húzatja ujjára a gyűrűt. Lábára a sarut. Adja szolgálainak a parancsot: Vágjátok le a hizlalt borjút! Együnk! Vigadjuk! Elkezdének vigadni. Jöjjenek a muzsikások! Elő a citerával meg a többi zeneszerszámmal. Csak a bor nem szerepel, de kellett lennie annak is, mert táncra perdülnek. Áll a bál. Olyan lakomát rittyent az apa és kap a tékozló, aminél különbet az eltékozlott örökség sem adhatott. Hogyan rendezhette ezt a show-t az apa? Hát örömben, hogy elveszett és megkerült a fia. Úgy gondolja, hogy ezt kell csinálnia egy apának, hogyha a fia meghalt, és most életre kelt. Ezt, ha tudja az apa, hogy mi az Isten Országá!

Ötödik szereplő: az idősebbik fiú, a jó gyerek, aki éveken keresztül szolgálja apját és vagyonát. Az engedelmes, aki soha nem szegi meg apja parancsát. A szerény és nem követelőző, aki még egy gödölye erejéig

sem mulat barátaival. Aki a gyerekek között a leg... ő a bezzeg-gyerek. De most az egyszer megharagszik, fellázad, s nem hajlandó bemenni és együttvignadni. Kivel? Apjával és öccsével. Apjának kell kijönnie hozzá, hogy kérlelje őt: Jöjjön be! De az nem jön? Nem hatódik meg? Hiába mondja el az apa a szöveget neki is, amit a háza népének elmondott már? Úgy tetszik, hogy hiába, mert a történetben a végkifejletről már nem esik szó. Vége van annak, mielőtt megtudhatnók, hogy engedette apja szövegének.

A hatodik szereplő – én, magam vagyok, aki csak hallja és eltátja a száját azokon, amiket hall. De most aztán elkezd beszélni. Így: Értem én, értem ezt az apát. Ez tudja, hogy mi az a *tesuvah*. Hát ez meg micsoda? A zsidók s Jézus is így mondta a maga nyelvén azt, amit mi csak *bánatnak*, bűnbánatnak mondunk. Mi ez a bánat? Valamiféle érzelem. Latinul *poenitenciának* mondjuk: jóvátételnek, elégtételnek. Ezt kapjuk gyónásaink végén: két Miatyánkot, két Üdvözlégyet, s bizony elmondjuk, ha ez az elégtétel, a penitencia. Görögül, az Újszövetség nyelvén, meg ez a *metanoia*, a Bokorban olyannyira kedvelt tudat-átalakítás, gondolkodásunk Jézuséhoz alakítása. Arámul-héberül azonban mindez – tesuvah. És ez mit jelent? A hazatérést. Babiloni fogságból Izraelbe, és a hazatérést bűneink országából az Isten ölére.

Érzelegni könnyű lehet, imádkozni se nagyon nehéz, gondolatainkat Jézuséhoz szabni már nagyon nehéz. De ezeknek a gondolatoknak levonni a következményét, és hazatérni Istenhez úgy, ahogy Jézus tette, már megbocsásson a világ, ez elől már kitérhet a legelkötelezettebb ember is. Tenni azt például, amit a globális tőke ránk szakadó katasztrófájának előestéjén tennünk lehetne vagy kellene, erről még gondolkodni is rázós, nemhogy csinálni is valamit. Viszont ez a tékozló, ez a link fiú levonta a következtetéseket, és csinálta az egyetlen lehetségest, amivel kimenekülhet a hajléktalanságból, a maga – katasztrófájából. S a Jézustól megformált apa tudta, hogy a tékozló fiú a halál helyett az életet választotta. A magyar – a katolikus is(?) – társadalom pedig a hazatérés, a tesuvah útját járja, vagy pedig megmagyarázza magának, hogy egy fizetésből nem tud megélni a család, és egykézéssel, kettőkézéssel kirtja nemzetét? Csak kérdezem.

S hatodik szereplőként megyek tovább, s elmondom, hogy vagy tíz napja járt nálam nem-akárki, egy valaha Bokor-tag, s elmondta, hogy abszurdnak érzi a tékozló fiút magyarázó szentbeszédet. Mit? Hát fölémeltette bennük az idősebbik fiú szokásos elmarasztalását, szívtelenségét, melyet a Jézustól megformált istenkép, az apa, nem igazol, nem ért, és el is vet. Barátom nem marasztalja el a nagyobbik fiút. Amikor elment, levettem a polcra az általam ismert legjobb fordítást és értelmezést, a francia ökumenikus (katolikus-protesztáns) bibliát, s e Traduction oecoumenique de la Bible is lényegében ugyanazt mondja, amit látogatóm kifogás

tárgyává tett. Mit? Ezt: *az idősebb fiú magatartása pontosan megfelel a szövegünk elején található, s hogy Jézus ezzel az elítéléssel üzen az írástudóknak: Ilyenek vagytok ti is, mint az idősebb fiú, amikor kifogásoljátok baráti körömben Mátét és Magdolnát.*

A hatodik szereplő ezek után elkezdett gondolkodni, kinek van itt igaza. A barátjának-e, avagy Jézus istenképének és szándékának? Ennek a gondolkodásnak az lett az eredménye, hogy megállapítottam: ebből a példabeszédből hiányzik valaki. Kicsoda? Ha valaki arra gondolna, amit azonnal elárulok, majd este a plébánián mondja meg. Most elárulom: a nő hiányzik belőle. Nem volt ennek az embernek felesége? Nem volt ezeknek a gyerekeknek anyjuk? Érthető elfogultságból, családi ártalomból, mindig anyám van előttem, aki Anyuka volt a javából, s minden további nélkül megindítanám boldoggá avatási eljárását, de hát egyházunkban ez nem szokás. Csak a megszentelt életet, a szerzetesek életét élő nőket és férfiakat emeli e rangra az illetékes római kongregáció, meg a győztes és nem győztes hadvezéreket. A mi magyar történelmünkben az első meg még utolsó királyunkat is, a mustárgázost. Ők azok, akik hősi fokban gyakorolták Jézus utánzását... karddal meg pisztollyal a kezükben.

Csak azt akarom mondani, hogy a nyugodtan boldoggá avatásra felterjeszhetőnek gondolom anyám, akinek még érettségije sem volt, csak négy polgárit végzett, ha ott lett volna... Ha ott lett volna, amikor az apa megpillantja a tékozlót, bizony elsírta volna magát ő is. Amikor pedig megérkezett, ő is szánta, ölelte, csókolta volna megkerült gyermekét, szívéből leszakadt magzatát. De amikor elkezdte volna a férje a szöveget arról, hogy a szolgák hozzák a legdrágább ruhát, akkor azt mondta volna neki: Fiam, várj! Fiam? Igen, mert otthon Anyuka mindig ezt mondta apámnak, amikor volt számára valami női közleménye. Ezt, hogy Fiam! Apám meg neki: Gizuskám. Mit mondott volna el egy feleség, egy anya? Csak arról valamit, amit a másik gyereke érez majd, ha megpillantja a legdrágább ruhát meg a többit. Lassan tehát a testtel!

A család az családi vállalkozás, s akármennyire is kellemetlen lehet – én nem tudom, mert még nem volt feleségem –, hogy egy mégiscsak korlátozott szellemi képességűnek mondott fehérnép belekötögyön a mi bölcs férfiúi döntéseinkbe. Kellemetlen, nem kellemetlen, az asszony a segítő tárunk – Ádám szavai szerint, s ezt a belekötögyést nem szabad és nem is lehet megspórolnunk. Nem, mert rosszak lesznek a következmények. A másik gyerek nem akar bejönni, az apának kell kimennie érte, és nagyon kérdéses, hogy lesz-e sikere akciójának. Nagy téma ez. Hallottatok már róla tőlem is. A nőket kellene megszavaztatni, hogy elvigyék-e férjüket, gyerekeiket háborúba. Meg amit Isten mondott a lányának, amikor készült leküldeni őt a bátyja után: *Tudod, lányom, ezek a férfiak mindig elbarmolják a dolgokat.* Példabeszédünk apja is megspórolhatta volna a házon

kívüli beszélgetést idősebbik fiával, mert az anya elküldött volna egy szolgát a mezőre nagyobbik fiáért, és odahaza a lakoma valamivel szerényebb lett volna. Tán cigányok se jönnek, hogy húzzák a talpalávalót. Talán csak négyen vigadtak volna, és sírva – apa, anya és a gyerekek.

Ettől függetlenül nem biztos, hogy igaza van a barátomnak. De lehetséges bizony, hogy Jézus ezzel a példázattal akarta kifizetni a Mátéján, Magdolnáján botránkozó és nagyon vallásos írástudókat. Az írástudóknak is van eszük. A barátom nem írástudó, nem érintett, s rájöhetett valamire. Tán megbeszélte a dolgot feleségével, aki őt fiút szült neki. S ha nem hívja fel a figyelmet erre kétezer esztendő megkövült és egyetemes – katolikus, ortodox és protestáns – értelmezési hagyományunkra, akkor talán az én mai prédikációm is másként kerekedett volna.

A hetedik szereplő ti vagytok, a hallgató közönség. Majd belerakom ennek a beszédnek a szövegét is a Naplóba. Nem szoktam reflexiókat kapni. Ha mégis megtörténnék, majd elmondom, hogy mit emileztek, mondtak olvasóim. Azt is, hogy férfi mondta vagy nő. Ezek után összefoglalom mondanivalómat:

Az írástudók olyanok, amilyenek. Rendes, tisztességes emberek, nem közbüntényesek, de könnyen lehet, hogy ők a törvényhálót szakító nagymadarak. Igazán nem akarom pártjukat fogni.

A tékozló fiú akár kiváló Bokor-tag is lehetne kifogástalan megtérési szövegével.

Az Istent példázó apa pedig annyira Bokor-nagy-
menő, hogy magatartásából könyvet lehetne írni: milyenek rajzolta Jézus a mi mennyei Atyánkat.

A nagyobbik fiú és az írástudók közé én nem tennék egyenlőségjelet. Az szolid dolgozó ember, s a szövege is megfontolt. Nem átkozódik, mint a szentpáli szöveg a Galata levélben. Egyetlen szavába sem lehet belekötni.

És Jézus? Én a szerelmeseknek mindent megbocsátok. Szerelmes volt a maga istenképébe. A szerelem vak. Bizonyosság rá, hogy a nők 99%-a elkel. Férfiaknál ugyanez a %. Valakibe beleesünk. Jézus – talán a nőhiánya következtében is – ebbe az istenképbe esett bele.

És magam? Hát megrögzött magyartanárként mondok egy Babits-verset, melynek címe: *Hadjárat a semmibe*. Hosszú nagyon, csak pár sort idézek belőle:

*Jobb volna nyugton és szó nélkül élni
csak étellel s szerelemmel beszélni.
De nem lehet. Már nekem ez az élet.
Már nekem ez a legjobb szerelem.
Az én egyetlen mezőm erre széled,
ez egy kapú van nyitva még nekem.
Ha ez bezárul, az már az ítélet,
melyet fejemre mérend kedvesem,
Kit annyian epedtek, örök asszony,
ki van, hogy ezreket dalig rikasson.
Ki van, hogy minden nemes őt imádja,*

*amikor mást már nincs imádnia.
Kinek vágyára a halálnak vágya
jöhet csupán: a Filozófia.*

Hát nekem ez a filozofálás a legjobb szerelem: Adyligetre, Sashalomra meg Hozzátok jönni vasárnaponként, és filozofálni arról, hogy Isten mit akar velünk, s hogyan építsük meg itt lent a fenti Országnek mását: Keresni az Isten Országát. Hogyan?

FARKAS ISTVÁN

„...RAJTATOK FORDUL.”

Egy egészséges embernek semmi más célja nem lehet, minthogy szánt szándékkal – tudatosan, mondjuk ma, régen úgy mondták: teljes szívével, teljes lelkével, minden erejével és értelmével - megtegyen minden szükségessé, amire képes, amit akar vagyis, amit egy adott helyzetben a legmegfelelőbbnek tart. Olyan egyszerűnek tűnik, hiszen képes vagyok, akarok, tudom mi a helyes. Tenni kell a jót – mondták tanítóink is. Akkor miért is nem működik? Persze nálam igen, de a többieknél?

Az alábbi idézet olyas' valakinek a szavai, aki a közvélemény szerint is sokat tett: másokért, az emberekért, a világért és még ki tudja miért. Kalkuttai Teréz anya a neve. Ő a példások közül való, akiket láthatóan, messze-láthatóan elér és eltölt és túlcordul rajtuk keresztül az, amit köreinkben egyszerűen Isten szeretetének nevezünk. Ez az, amire vágyunk és ez az, ami mégis oly' keveseket ér el, tölt el és árad ki rajtuk keresztül a világba. Pedig ebből van a legnagyobb hiány. Jöjjön el, legyen meg! – imádkozzuk, mert nincs itt, nem érvényesül. Pedig éppen ennek keresése az, ami az Írás szerint rajtam fordulna.

„Amit tesztek, az egy csepp az óceánban. De ha nem teszitek meg, az óceán kevesebb lesz ezzel a cseppel”. Ugyanakkor: *„nem az számít mennyi jót tesztek, hanem hogy mennyi szeretettel teszitek”.*

Elgondolkodtatott ez a látszólagos ellentmondás.

Amikor 1985-ben egyévi Székesfehérvár-Pest viszonylatban ingázás adta és akkori kollégám, Gyusza nyújtotta lehetőséggel élve kétszer végigolvastam a KIO alig olvasható, tizedik, indigózott példányát, még nem tudtam, hogy ez egy első lépés volt valami felé, mely lépést nem én tettem meg, hanem ajándékba kaptam, híva lettem. Ha előre tudtam volna mi mindent követel majd ez az első lépés és mi felé visz, talán el sem olvasom. Szerencsére nem így működtek a dolgok. Előre ki vannak találva, de „szerencsére” nem tudhatók. Akkor még persze azt sem tudtam, hogy olyan ez is, mint az étvágy. Ha van türelmem kivárni azt a négy-öt, hat-nyolc órát evés nélkül, akkor megtapasztalhatom, milyen íze van az étvágnak. Általában nem várom ki, hanem a szokásnak megfelelően délben ebédelünk, így elmarad ennek megízlése. Pedig mint a legtöbb

bennem és körülöttem zajló természetes folyamatot, ezt a vágyat sem én csinálom. Csinálni a dolgaimat, amit a környezetem – emberek, állatok, növények - megkíván, azt csinálom. Az múlik rajtam. Megcsinálom, és hogy a legjobban, ahogy tudom, igen, az becsületbeli ügy. De az étvágy? Hát azt nem. Igen, a gyomorsav – mondják. Összegyűlik és dolgozni kezd: jelez. De miért gyűlik össze? Ja, igen. A sejtek jelzik a központnak, hogy kevés a vér tápanyagtartalma, csökken a tárolt energia szintje – mondják a hozzáértők. De honnan veszik a sejtek, hogy csökken valami, és mihez képest? No, innen kezdve kezdett izgalmassá válni számomra ez a „biológiai” kérdés. Honnan veszik a nagy kék bálnák, hogy indulni kell az éves 6000 km-es útjukra. A gének tudják – mondják a biológusok. De talán a gének csak azt tudják, hogyan kell megfelelő fehérjéket szintetizálni. Ez sem kis dolog. A szerves élet egésze tudja mire van szüksége, hiszen valami nála sokkal nagyobbat szolgál: a Földet. Tőle jön számára a vezérlés, az irányítás, a mérték. „Ahhoz, hogy egy fa nagyra nőjön, a leveleknek újra és újra vissza kell térniük a gyökerekhez” - mondja a kínai bölcsesség. A fának be kell töltenie a feladatát. A kék bálnának be kell töltenie a feladatát. A Földnek be kell töltenie a feladatát. Azért éltetik. Ki? Ma már a csillagászok és fizikusok jóvoltából – no, meg az ősi szent iratok tanúságából – tudjuk, hogy a Nap és a többi bolygó, a Naprendszer együttese élteti a Földet. Ne is menjünk tovább, hiszen az irány már jól látható: a nagyobb élteti a kisebbet, de maga sem lehet meg a benne lévő kisebb, a kisebbek nélkül. A kölcsönös éltetés, táplálás törvénye. Valaki éltet, azt akarja, hogy éljek és betöltssem a szerepemet, ezért támaszt éhséget, étvágyat, vagyis létvágyat. Igen. Ezt értem. A levél visszatér a földbe, hogy táplálja a fát, akiből származik és azokat is, akik majd utána jönnek. Majd, a jövőben. A Föld majd visszatér a Napba, egyszer, hogy... Ó, ez nagyon messze van. Valami közelebbi példa kellene. Maradjunk még egy kicsit a levélnél.

Számítógépem asztalháttere egy kép, amit nagyon régen vettem fel, s amin a Gaja patakban úszó levelek láthatók őszi, késő délutáni fényben. Csak néhány levél, de látszik a föld is a víz alatt és a fények a víz színén, az egész Mindenség rajta van: föld, víz, levegő, tűz. Van néhány levél, mely még teljesen zöld, csak a széle barnult meg egy kicsit és van olyan is, ami már teljesen sötétbarna, szinte fekete. A többi a barnának a legkülönbözőbb árnyalatában játszik. Látszik, hogy valami, valamikor megfordult a levél életében. Hónapokig asszimilált, átalakította a valamilyen oknál fogva belé érkező anyagokat. Minden jól működött. Egyensúlyban volt. Majd egy későnyári hűvös reggelen megbomlott az addigi egyensúly és a levélben az oxidáció túlsúlyba került a redukcióval szemben. Egy addig is teljesen mechanikus folyamat, amit nem a levél irányított, megfordult. Mondhatom-e,